

Dorpswandeling Poeldijk

GEMEENTE WESTLAND

Dorpswandeling Poeldijk

Een rondwandeling door de oude kern van Poeldijk

We beginnen de dorpswandeling bij de R.K. Kerk, Voorstraat 109 (aan het Kerkplein). De architect is Nicolaas Molenaar sr. Deze laat-neogotische kerk (Kathedraal van het Westland) dateert uit 1926. De sierlijke toren, 79 meter, is de hoogste in het Westland. De trapopgang in de toren is vernieuwd en bij speciale gelegenheid kan men uitkijken over de wijde omgeving. De kerk heeft fraaie gebrandschilderde ramen in het priesterkoor, vervaardigd door W. Mengelberg. In gloedvolle kleuren stellen zij de zeven sacramenten voor. Tijdens WO II zijn de klokken door de Duitse bezetter omgesmolten. Het Angelusklokje is in 1947 verloren gegaan. Een gedeelte van het gebouw wordt tegenwoordig ook gebruikt voor andere activiteiten. De Stichting Vrienden Bij Barth wil het gebouw mede-exploiteerbaar maken als gemeenschapsgebouw.

De pastorie ernaast is gebouwd in 1932, in gemetselde donkerrode baksteen in Zakelijk Expressionistische stijl. Architect was hier Nicolaas Molenaar jr., de zoon van de architect van de kerk. Boven de entree zien we een reliëf met een kruis. Hoger is een reliëf aangebracht met een wervelende voorstelling van de Drie Koningen die elkaar de ster wijzen. Het gebouw is nu in gebruik als vergaderfaciliteit met op de zolder het Kerkarchief. Er zijn tegenwoordig ook diensten in het pand gevestigd.

Tegenover de kerk, Voorstraat 96, zien we een statig pand in Noordelijke Neorenaissance stijl, een ingetogen wederopbouw pand met strakke Classicistische vormen uit circa 1958. Dit pand werd gebouwd voor de Boerenleenbank. Ontwerpers waren Paardekooper & Barnhoorn uit Lisse. Van het bordes met de trappen werd lange tijd gebruik gemaakt bij aubades door de basisscholen op Koninginnedag. Voor de intocht van St. Nicolaas kwam het dorp hier ook bijeen. Rechts van dit pand verrees in 1985 een nieuw bankgebouw maar dit is inmiddels in appartementen verdeeld.

Voorstraat 108 is rond 1860 gebouwd als kwekerswoning. Links en rechts naast het pand liep een fruitmuur met daartegen fruitbomen gericht op het zuiden. Het zadeldak heeft wolfseinden: schuine afsnijdingen van de nok. Rechts naast het huis lag een bleekgrasveld achter het deel van de fruitmuur dat aan deze kant nog zichtbaar is. Daarvoor staat nog een moerbeiboom.

Voorstraat 106 en 108 rond 1920. Met de torentjes van het vroegere kerkje in beeld. De oude pastorie staat bijna midden in de straat. Het rijtje huizen is echter al gebouwd. Voordien stond daar een oud boerderijtje. Halverwege de twintigste eeuw (1954) werd hier de Jan Barendselaan geopend om de Voorstraat enigszins te ontzien. De fruitmuur sneuvelde, het slootje moest wijken voor een trottoir en de voortuin werd in de bocht deels weggesneden. De Voorstraat is hier nog een zandweg met paardenpad.

Op Voorstraat 112 zien we een Neoclassicistisch boeren herenhuis met kenmerken van eclecticisme – bouwjaar 1871. We zien een rijk gedecoreerd voordeur en mooi Art Nouveau glas-in-lood. Dit huis is een uniek complex van een herenhuis met links op nr. 110 een aangebouwd koetshuis - sedert lange tijd al in gebruik als woonhuis. In de westgevel daarvan zijn in het metselwerk de sporen van vroegere stalramen te zien. Het bovenraam in het koetshuis was destijds een hooiluik.

Hierbij een opname van dit huis gemaakt rond 1950. Op de daken van de huizen op 108, 112 en 112b stonden identieke dakkapellen. Deze hadden een opvallende vorm en indeling. Van alle grote bomen die voor dit huis langs de weg stonden rest nog de monumentale rode beukenboom.

Een gespiegelde replica uit 1872, bevindt zich op nr. 112b. We zien hier eveneens een schilddak en een strakke Neoclassicistisch geometrische indeling, pleisterwerk en pilasters. Let op de verschillen in gevelindeling tussen 112 en 112b. Hier is in de voordeur het gemeentewapen van Monste uitgesneden, in de late 19de eeuw was het de woning van wethouder G. van den Berg. De beide huizen zijn gebouwd in opdracht van boer Nicolaas Helderman wiens weilanden tot aan het slootje langs dit deel van de Voorstraat, toen nog Polderweg, liepen.

De huizen waren met 2 ha tuingrond erbij bestemd als erfdeel en huwelijkscadeau voor twee van zijn dochters. De aangebouwde koetshuisjes/woningen hebben een overstekend zadeldak met uitgesneden versiering. De inmiddels mooi uitgegroeide monumentale esdoorns zijn op deze oude foto nog betrekkelijk jong.

Arie Krijger, gehuwd met Apollonia Helderman, liet renteniershuisje Antoniushof op Voorstraat 112a bouwen in 1923. Hij was vereerder van de Hl. Antonius. Het huis heeft een zadeldak en kenmerken van Haagse School architectuur. We zien een ruime erker, een tuinkamer en bovendien rechts een aanbouw die later gerealiseerd zijn door de fa. Marée. De voordeur is bij de laatste renovatie (rond 1997 door Eekhout aannemers) verplaatst. Na Krijger woonde hier bakker Van Kleef sr. Vanaf 1951 kassenbouwdirectie Grimbergen. In 1996 kocht het echtpaar Barendse – Duijvestein, hij als achterkleinzoon van Krijger, het pand.

We kijken ter hoogte van Voorstraat 145 naar de in 2013 herbouwde brug. Daarin zien we een tegeltableau, gemaakt in 1930. In het tegenoverliggende brugdeel is de naam Witte Brug vermeld, de tegels zijn vervaardigd door ceramist Willem Coenraad Brouwer uit Leiden. We zien watervogels en bloemmotieven. Op Wateringseweg 1 zien we een huis met een bijzondere architectuur, Torenzicht, waarin elementen van Jugendstil en Rationalisme, daterend van 1914. Het huis is gebouwd voor de Familie Bom van de Gantel. Een houten Wittebrug werd in 1866 gebouwd. Overeengekomen door Cornelis Endhoven, Jan Kester en Jan Goeijenbier, over het verbrede slootje dat drie belanghebbende kwekerijen doorgang tot de Gantel gaf.

Het oude Torenzigt dat erachter lag was een kasteelachtige hofstede, een buitenplaats met een oprijlaan en boomgaarden, een kwekerij en tuinen, tussen de Gantel en de Wateringseweg gelegen. De grond behoorde in 1281 tot een van de 'Lenen' van de Graven van Holland in Monsterambacht. In 1358 wordt er een 'huis' genoemd, In de eerste helft van de 17de eeuw kwam het goed in handen van de Van Buerens, wol- en zijdehandelaren in de Haagse Hoogstraat. Hun nakomelingen dienden in de advocatuur en de rechtspraak. Rond 1720 kocht Van der Valck het. Zijn vrouw Maria van der Marel en hij kwamen van het zojuist herbouwde Arckelsteijn. Sinds 1723 heet de hofstede 't Toorenzigt bij de Poeldijk'. De Endhovens verblijven hier sinds 1799. Het oude landhuis verkeerde in verval staat toen het in 1912 werd afgebroken om plaats te maken voor een moderne kwekerij.

Foto: 1904.

We keren om en lopen terug. Bij nr.121 steken we over en lopen naar de stoplichten bij de Verburghlaan, daar gaan we rechtsaf. We zien op nr. 24 de fraaie in 1920 gebouwde Bartholomeusschool voor jongens. Het gebouw, in chaletstijl, heeft een U-vorm met 12 klaslokalen. Dit was oorspronkelijk 10 en later 2 aangebouwd. De architect was Nic. Molenaar jr. (zie: pastorie). Sinds 1967 kregen jongens en meisjes hier gezamenlijk les.

In 2007 werd de school gesloten. Er wordt een nieuwe invulling aan het gebouw gegeven. Op nr. 22 de bijpassende woning voor het Hoofd der School. Nu particulier bezit. We wandelen via de stoplichten bij de Verburghlaan weer richting de kerk en gaan rechtsaf de Voorstraat in.

Op Voorstraat nr. 88 zien we een statig Neoclassicistisch pand uit 1874 met twee verdiepingen. Het is een deel van het zusterklooster dat hoorde bij de lagere school voor meisjes en kleuters. Architect was H. van den Brink. Petrus Goeijenbier en zijn vrouw Maria Elisabeth d'Erkenne, zelf kinderloos, schonken een geldbedrag en stelden tuingrond beschikbaar voor de bouw die in opdracht van het R.K. Kerkbestuur plaatsvond. Zie de marmeren plaquette in de entreehal. De zusters Franciscanessen uit Oudenbosch namen er hun intrek. Zij gaven ruim een eeuw hun beste krachten aan het onderwijs in Poeldijk. Ook was de bibliotheek hier enige tijd gevestigd. Rond 1962 kreeg het een bestemming als jeugd- en recreatiegebouw, het VJV en EVO2. In 1989 kocht de Gemeente Monster het pand op. ROC Mondriaan was er gevestigd en onder de naam Dario Fo werden er o.a. Opera's en andere muziek- en theaterstukken ingestudeerd. De oorspronkelijke kleine geveltoren verdween bij een verbouwing in 1985. Het pand krijgt een bestemming die de dorpsgemeenschap dient.

Op nr. 85 zien we het oudste huisje van Poeldijk. Onder dit huisje liggen nog de fundamenteën van de eerste R.K. Kerk van Poeldijk. Jarenlang was hier de sigarenzaak van Veerkamp gevestigd die in 1990 zijn deuren sloot. Boven het voormalige etalageraam zijn na de laatste behandeling van de gevel de oude reliëfletters DE ROOKER niet meer terug te vinden

Voorbij nr. 88 slaan we rechtsaf en we zien aan de Fonteinstraat nr. 6 de in 1988 in gebruik genomen Hervormde kerk, in een typerende jaren '80 bouwstijl. Het ontwerp is van architect S. van den Akker uit Monster. De Fonteinstraat is genoemd naar schoolhoofd en koördirigent dhr. C. Fontein. Hij was hoofd van de Christelijke School aan de Monsterseweg

Terug naar de Voorstraat en daar gaan we rechtsaf. Op nr. 84 zien we het woonhuis van huisarts dr. Jan ter Haar. Het heeft een Neoclassicistisch ontwerp. Het kerkbestuur heeft in 1888 een dokterswoning laten bouwen. Twee artsen hebben hier opeenvolgend en elk langdurig een praktijk uitgeoefend. De eerste was dr. Weitjens, afkomstig uit Huissen bij Arnhem. Hij heeft zich eveneens ingezet voor sociale woningbouw. Nadien kwam dr. Ter Haar in dit huis. Ook hij heeft jarenlang dag en nacht voor zijn patiënten klaar gestaan. Er was een eigen apotheek in het pand aanwezig

Op de afbeelding van de artsenwoning is ook het pand ernaast te zien dat in de jaren '50 deels dienstdeed als onderkomen voor kabouters en gidsen van de scoutingafdeling in Poeldijk. Op de achtergrond is de lantaarn te zien die het dak van het klooster toen nog sierde. Dit gedeelte van de Voorstraat werd zelf wel het plein genoemd.

Hiertegenover, op Voorstraat 75, ligt een horecagelegenheid met een lange geschiedenis. Oorspronkelijk was het een gebouw met een puntgevel. In 1792 werd het al genoemd als Uitspanning De Swaen. Achter de herberg lag een gebouw waar de paarden van de bezoekers konden rusten. Later kwam er een nieuwe gevel en ook de naam zelf veranderde nogal eens. Een reeks kasteleins diende door de eeuwen. Sinds de jaren '50 noemde de familie Van Bueren het 'Café 't Westland' en sinds de laatste eeuwwisseling heet het onder de familie Hartman 'Vrienden' en Eindeloos. Hun website geeft een uitgebreide en lezenswaardige inzage in de historie.

De Swaen, begin twintigste eeuw. Onder het puntdak rechts van de Swaen is nu Eindeloos gevestigd.

Rond 1898, de eerste herberg De Swaen, het tweede puntdak van rechts.

Midden in de dorpsstraat, aan het pleintje, ligt een leuk pand met een karakteristiek dak. Het is een oud boerderijtje, nu nog herkenbaar aan de bovenste helft van de gevel. Maar hier was gedurende bijna 100 jaar de brood- en banketbakkerij van de fam. Bronswijk gevestigd. Inmiddels voortgezet door een andere bakkersfamilie. De tijd waarin op deze centrale plaats een boerenbedrijf was kan men zich niet meer herinneren.

Op nr. 48 staat een van de aardigste huisjes van de Voorstraat, gebouwd rond 1875. Let op de voorgevel en het beeldje op de geveltop. Het figuurtje kijkt, zijn hoofd ondersteunend, naar het leven in de straat beneden. Het huis heeft een mansardedak en rode Hollandse pannen, de voorgevel is gestuukt. Het heeft leuke details rondom en speciale dakpannen voor de vogels.

We zijn nu in de winkelstraat die de Voorstraat sinds lange tijd is. Deze straat heette vroeger 'Heeren Wegt'. Het is al eeuwen een belangrijke winkelstraat in Poeldijk. We kijken ongeveer naar het oosten. In 1960 waren in deze straat over een lengte van 200m 5 slagers, 5 bakkers, 3 kruideniers, 4 kroegen, 2 kappers en nog 15 andere bedrijven. Door deze verscheidenheid aan winkels had ieder pand een ander gezicht. Het is een uniek stukje historie van Poeldijk

Een blik naar het westen: hier verderop links staat het lage huisje waar de brandspuit stond gestald. Het heeft een zadeldak met een aardig uitgesneden daklijst, het ligt bij de ingang van de Schoolstraat en bovendien nogal uit de rooilijn. Wat verder zien we de hoge glooiing van het dak van Voorstraat 41. Op dit pand na is het sinds deze opname een ingrijpend veranderd deel van de straat.

Aan de linkerkant, voorbij enkele winkels, komen we nu bij Voorstraat 41. Gebouwd in 1851 als kwekerswoning. Een middengang huis. De hoge zolder diende in de winter dikwijls als fruitopslag. Echtpaar Zuidgeest – van Ruyven woonde hier tientallen jaren tot begin jaren '70. Sinds 1976 woont hier de familie De Zeeuw – van Huijsstee. De oorspronkelijke indeling van het huis is goed bewaard gebleven en de resterende grond van de vroegere tuinderij loopt achter de buurhuizen door.

Ernaast op no. 39, staat de vroegere slagerij van de familie Scholten. Gebouwd in 1927. Architect was Jan van Vliet. Stijlkenmerken van de Amsterdamse School zijn o.a. te vinden in versierende variaties in het metselwerk. Drie generaties van deze familie voerden hier met veel kennis en kunde het vak uit en zetten daarna elders hun bedrijf voort. Nu is het woning met atelier van Els Hoonhout en familie.

Voorstraat nr. 16 is een pand met een asymmetrische Art Nouveau lijn boven in de gevel. In het glas-in-lood herkennen we ook deze sierlijke en decoratieve stijl. Dit huis werd destijds gebouwd voor de hoofdonderwijzer van de openbare lagere school die van hieruit gezien aan het eind van de Schoolstraat lag.

Door de slingerende Voorstraat, ooit de noordelijke Ganteldijk, komen we bij nr. 14, een appartementengebouw in helderrode baksteen. Boven op het dak is een lichtstraat aangebracht in de vorm van een kasdek. Op deze plaats stond o.a. de smederij annex kassenbouwbedrijf van de fa. Grimbergen.

Voor de tuinbouw was deze firma een van de belangrijke toeleverende bedrijven. Geïnspireerd door de kassenbouw in het Belgische Hoeilaart.

Tegenover, op Voorstraat 33 ligt een oude kwekerswoning, gebouwd door de familie Van Paasen. Evenals het huis op no. 41 gebouwd rond 1850. Deze beide woningen waren verbonden door een fruitmuur waarvan links een stukje is te zien. De achtertuinen zijn diep en grenzen achterin nog steeds aan elkaar hoewel er drie panden tussen gebouwd zijn. De voortuinen herinneren aan een landelijk verleden.

Op nr. 31 staat het Vincentiusgebouw uit 1905. In Hollandse Neorenaissance met Jugendstil details. In 1904 stierf Dorus van den Berg die een vermogend man was. Hij liet een groot bedrag na aan de Vincentiusvereniging waarvan deze dit pand liet bouwen. Het werd gebruikt voor bruiloften, recepties en cursussen: een Bonds- of verenigingsgebouw. Het werd ook wel 'Het Bondje' genoemd. De boerenleenbank heeft na de bouw hier een kamer gehuurd en hield daar 35 jaar kantoor. Na de oorlog maakten de toneelverenigingen en de NKJB, evenals Blitsassociëit Juuls en de latere Jongerensoos '67 gebruik van het gebouw.

Het gebouw doet nu dienst als hotel. Architect was Jos Duynstee.

Op de hoek bij het kruispunt staat het beeld van pastoor Verburgh, de druivenpastoor. Spreken we over Poeldijk dan komen we al snel zijn naam tegen. Hij kwam in 1647 en is tot aan zijn dood in 1708 Poeldijk trouw gebleven. Naast zijn ambt als geestelijke was hij de persoon die de druiventeelt extra heeft gepromoot. Hij introduceerde nieuwe rassen, evenals het enten en de gewasverzorging. Mede hierdoor werd de streek welvarender. In 1930 werd uit dankbaarheid een standbeeld opgericht. Het ontwerp is van August Falise. Het beeld is gefinancierd door de Westlandse veilingen, de gemeenten, particulieren en bedrijven.

Voorstraat 10, aan de overkant, ligt in de bocht naar de Jan Barendselaan, in 1954 geopend door zijn naamdrager. Voordien liep de Voorstraat rechtdoor over de Ganteldijk. Tussen 1930 en 1954 zelfs als onderdeel van de provinciale weg. Het huis met de elegant stoere gevel is gebouwd door Jacob Delfgaauw. Het gebinte bovenin het dak draagt zijn naam. De architect is vooralsnog niet bekend. L. G. van Ruijven legde de eerste steen op 16 april 1901. Verschillende ornamenten sieren de gevel: de luifel met puntdakje en smeedijzeren steun, de voordeur, de blinden, het balkon, de hardstenen dragers, de ruiter in de nok van de gevel.

Het laatste officiële postkantoor, hier met aangebouwd woonhuis, in Poeldijk. Beatrixstraat 2 en 4, in een stijl die aan de Haagse School doet denken. Dit werd in 1932 door G. Delfgaauw gebouwd. Dhr. Roessen was hier jarenlang de PTT-beambte. Inmiddels zijn dit twee particuliere woonhuizen.

Het voormalige Hotel Verburgh, Julianastraat 2, werd in 1934 ontworpen door architect Dirk Oosthoek, die we van het veilinggebouw aan de overkant kennen. Op initiatief van ondernemer Frans van Bergen Henegouwen en zijn vrouw Marie Smit. Zij was eigenlijk de kasteleinsse. Hij baatte reeds jaren een café met terras en speeltuin uit achter dit gebouw. Een stationskoffiehuis, een eindje van station Poeldijk gelegen. In het nieuwe hotel werden verschillende activiteiten georganiseerd: biljarten, cursussen, dans- en kaartavonden. Erachter werd later een motel gebouwd.

De Poeldijkse Veiling was een druk verzamelpunt van mensen en producten. Na het veilen bijvoorbeeld, kwamen belangstellenden en commissionairs hier napraten over de resultaten van de dag. Een van de laatste pachters van Hotel Verburgh was Mevrouw Van den Hurk – van der Avoort die met haar gezin van het Oranjehotel in Breda kwam. Sinds 1986 werd hier een Oosters restaurant uitgebaat. Het gebouw wacht nu op een nieuwe bestemming.

We steken bij de stoplichten het kruispunt over.

Aan de overkant van de rijksweg en het water zien we een opvallend gebouw. De voormalige Fruit- en Groenteveiling, in 1929 gebouwd in een Zakelijk Expressionistische stijl naar een ontwerp van Dirk Oosthoek. Nu een rijksmonument. Het heeft een mooie zadeldakoren en wijzerplaten. Een toren was een belangrijk element in de Amsterdamse School architectuur, zo ook de details op de weidse gevel. Ter linkerzijde legden hier de schuiten aan om hun producten ter veiling aan te bieden. Het was een doorvaartveiling. Voor het veilen werd er eerst gekeurd, waarna de verkoop via een afmijnklok plaats vond. Vanaf 1970 werd verderop in Veiling Westland Noord geveild. Tegenwoordig wacht het gebouw op een nieuwe bestemming.

We gaan nu oversteken, terug naar de Voorstraat, rechts ligt Voorstraat 11, een karakteristieke villa uit 1912, huize 'Verburgh'. Rechtsboven in de scherp gesneden klokvormige uitbouw staat sierlijk in een ovaal de naam 'Verburgh'. Achter dit pand had de familie Dirk van den Broek een kwekerij. Nu is daarop het Westlandse Energiebedrijf gevestigd. Na de gezusters Van den Broek – dochters van de oude Dirk - huisvestte dit pand lange tijd de Raiffeisenbank. Momenteel wordt het pand gerenoveerd.

We vervolgen onze weg richting het dorp. Voorstraat 13, een vroeger postkantoor. De heer Voorberg was hier de PTT-beambte. Totdat het postkantoor naar de overkant verhuisde. De eerste steen werd gelegd door J. v P. Kz, 23 mei 1882. Bewoner en aannemer Paul Gram verzorgde de laatste renovatie waarbij hij de originele ornamentjes boven de ramen herstelde.

Dit gedeelte van de Voorstraat was lange tijd aan beide zijden voorzien van slootjes en elk huis was bereikbaar via een sierlijk bruggetje. De zandweg was slechts voorzien van een paardenpad. We zien hier bovenstaand postkantoor en huize Verburgh terwijl verderop een rijtje huizen is te zien dat bekend stond als de Muizenval. Tegen de achterkant van de huizenrij was zelfs een muurkas gebouwd. Een achteruitgang ontbrak dus. Deze huisjes moesten wijken voor verbreding van de Rijksweg rond 1930.

Voorstraat 15/15A: Een mooi voorbeeld van een kwekerswoning. Met een lange gang achter de voordeur in het midden. Een ruime serre ligt op het oosten. Daarin had men een zonnig zitje en de vrouw des huizes hield er kamerplanten. Hier woonde een tak van de familie Enthoven die afkomstig was van het oude Toorenzigt, bij de Gantel aan de Wateringseweg. Toorenzigt diende als onderpand bij de verwerving van de gronden van Bijdorp. (Bron: het Fam. Enthovenboek). Kastanjabomen werden veelal bij deze woningen aangeplant. De eerste steen werd 1 maart 1875 gelegd door P. N. Enthoven.

Voorstraat 17. De eerste steen van dit huis werd 14 augustus 1906 door J. E. Zwinkels gelegd. Het huis heeft een aardige gevelindeling met bakstenen versieringen in contrasterende kleuren. Het grondgebied hoorde tot Bijdorp en het is nog niet helemaal duidelijk hoe de familie Zwinkels hier vanaf de Wateringseweg kwam te wonen.

Voorstraat 19. In de 19de eeuw lag hier modelkwekerij Bijdorp. Deze werd in 1835 gekocht door Leendert Enthoven die op Toorenzigt woonde, voor Nicolaas Enthoven. De Enthovens tuinden hier totdat het dorp Poeldijk naar de Gantel werd uitgebreid. Voor dit woonhuis werd de eerste steen gelegd door een veel jongere Nicolaas Enthoven die destijds 14 maanden oud was: 24 juli 1929. Het huis heeft een piramidedak op een nagenoeg vierkante plattegrond en typische kenmerken van Haagse School architectuur. Een ruime erker, hoekraam, glas-in-lood en een monumentale entree in de oostgevel. Bovendien een flink dak overstek.

Voordat Bijdorp in 1929 werd gebouwd stond deze hoeve ter plaatse. Een stal was rechts aangebouwd en achter de hofstede stond los daarvan een paardenstal. Het slootje liep voorlangs. Ook hier lag weiland omheen maar links achter het huis ziet men een kasdek - van de modelkwekerij? Aan de overkant van de Voorstraat tot aan de vroegere Leuningjes (Irenestraat) behoorde het land in die tijd eveneens aan de Enthovens.

We slaan rechts af en zien bij de Rijssenburgerweg verderop het nieuwe verzorgingshuis 'De Terwebloem'.

'De Terwebloem' was in de 16de en 17de eeuw de naam van de Poeldijkse Rederijkerskamer die een belangrijke rol speelde in het culturele leven. Dankzij donaties van betrokken particulieren en bewoners is er in 2013 binnen de U-vorm een afwisselende belevingstuin gerealiseerd. Leuk om daar even rond te kijken.

Vanaf de Terwebloem nemen we achter de supermarkt langs een doorsteek naar de Voorstraat. We komen dan uit ter hoogte van het ijswinkeltje waar men in koudere tijden stroopwafels verkoopt. Hier gaan we rechtsaf de Schoolstraat in. De openbare school lag aan het einde tegen het pleintje aan. Het naambord van dit oudste straatje over de noordelijke Ganteldijk is verwijderd. Er is geen huisnummer en dus geen postcode meer, wel historie. Dit smalle en best lange straatje is in de oude vorm bestraat. De bedrijven in de Voorstraat kunnen achterlangs bevoorradet worden.

Ter hoogte van de huidige Slagerij lag rechts de plaatselijke gevangenis. Ongeveer van de afmetingen van het pandje op de foto verderop.

Rechts naast de lantaarnpaal is de ingang van de Schoolstraat te vinden. De bebouwing aan weerszijden is goed herkenbaar. Net als de druivenkassen. Het huisje voor de brandspuit is al verwijderd. De Schoolstraat is een nauw steegje dat boven op de Ganteldijk ligt en dat een van de eerste bewoonde plaatsen van het dorp was. Hier is goed te zien hoe de Voorstraat zelf een flinke bocht naar links maakt, veroorzaakt door een omleiding ten gevolge van een bezwijken Ganteldijk. De Gantel liet vroeger als getijdestroom de zee binnen. De afzetting van fijne kleideeltjes en zand die zich mengde met de veenbodem zorgde voor vruchtbare tuingrond: zavelgrond.

Het laatste oude muurtje waartegen een optrekje met pannendak leunt. De andere huisjes, ter hoogte van de standplaats van de fotograaf, waren van eenzelfde eenvoud.

Het waren oude woningen met erfjes en steegjes ertussen. Anton Pieck heeft hier nog zitten tekenen. (Bron: Westlands Museum). Na een dijkdoorbraak is een nieuw gedeelte bestraat.

Dat veroorzaakte de flinke bocht in de huidige Voorstraat.

De toegangsdeuren – hoewel ooit donkergroen geschilderd - van de oude openbare school zijn in ere hersteld.

Rechts waar nu het pleintje is stond het gebouw zelf en ooit had daarin ook de veldwachter/politieman zijn stek want het diende een tijdlang als politiebureau. In de jaren vijftig was hier, na de openbare school en na het politiebureau, de R. K. kleuterschool gevestigd.

De voormalige drogisterij van Tootje Delfgaauw links van deze entree biedt nu plaats aan appartementen. Deze entree is daarin opgenomen.

Waar we op deze foto vanaf de kerktoren de kassen langs de Gantel zien, staat nu een nieuw appartementengebouw tussen twee Gantelbruggen in. De bebouwing langs de Vaart is vernieuwd. Alleen de kwekerswoningen en het smalle wandel- en fietspad dat langs de zuidelijke oever van de Gantel loopt liggen daar nog in betrekkelijke rust.

We slaan nu rechtsaf bij de Poeldijkse Vaart. Daar lopen we de Gantelbrug over en gaan gerust - met toestemming van de aanwonenden - meteen rechts het pad langs het water op. Van hieruit hebben we een prachtig uitzicht op de RK kerk. En over het water zien we het dorp. Links zijn enkele kwekerijen en langgevel woningen. De Gantel, was door de eeuwen heen een belangrijke waterweg voor aan- en afvoer van bouwmaterialen, tuinbouwproducten, voor beregening en de afvoer van overtollig water. Het is een overblijfsel van een voormalige vloedstroom vanuit de zee. Sinds 1970 wordt de Gantel gebruikt voor recreatie.

We wandelen terug en gaan rechtdoor de Poeldijkse Vaart over. Tot voor de huizen nrs. 3 en 5 lag vroeger de haven van Poeldijk. Deze haven is omstreeks 1968 gedempt. De Vaart was in vroeger jaren het middelpunt van bedrijvigheid. Hier werden de schuiten aangelegd en kon men lossen en laden, van mest tot brandstof, kortom alles wat men in het dagelijks leven nodig had.

Nu komen we aan het pleintje in de Voorstraat en hier staat een beeld van een zittend meisje - Marion. Het is gemaakt door haar vader, de beeldhouwer Hans van Coevorden uit Hattem. Dit beeld is geplaatst in 1985 op initiatief van de Rabobank bij de opening van een nieuw Bankgebouw. Stichting Groen en Sier kreeg de opdracht voor een beeld te zorgen ter verfraaiing van de juist opgeknapte Voorstraat.

We zijn nu weer dicht bij het beginpunt van de wandeling.
Enkele andere bezienswaardigheden:

Boerderij "De Arckelsteijn" uit 1717, langhuistype, Wateringseweg 22; Irenestraat, de voormalige Bloemenveiling, nu 'De Veiling'; Aan de Wateringseweg (bij de Blauwe Brug) een rijksmonument betreffende een terrein met sporen van bewoning uit de Romeinse Tijd, (gedeeltelijk beschermd terrein). Van Ruyvenlaan 23; Vredebestlaan 16; Dr. Weitjenslaan 79, langs de Monsterseweg, de Voorstraat en de Wateringseweg staan nog een aantal interessante woningen.

Deze route is tot stand gekomen op initiatief van de
Werkgroep Historie Bartholomeus Poeldijk
Poeldijk, 16 april 2011. Laatste update: juli 2022

Tekst: Werkgroep, Mi- Tê Goeijenbier, Ton van Lier en Jos van Kester

Foto's: Mi- Tê Goeijenbier

Meer info: www.historiebartholomeuspoeldijk.nl/
historiebartholomeuspoeldijk@gmail.com

www.monumentaalwestland.nl
algemeen@bijbarth.nl

